

PATRIMONI HISTÒRIA // Jordi Frigola i Arpa > TEXT

El coratge republicà

A primers d'octubre de 1869, federals del Baix Empordà, de Cassà de la Selva i de Llagostera van concentrar-se a la Bisbal amb la intenció d'ocupar Girona

Amb l'esclat de la Revolució de Setembre del 1868, la Gloriosa, que havia destronat Isabel II, s'havien aconseguit una sèrie de llibertats com ara suprimir la censura a la premsa i en els espectacles, la lliure associació i el sufragi universal masculí, entre altres. Els republicans, que fins aleshores havien patit la repressió, empresonaments i persecucions, ja podien sortir al carrer i manifestar obertament els seus ideals. És conegut que els federals tenien molts afiliats i simpatitzants entre els treballadors surotapers, però també figurava en els seus rengles gent de classe mitjana.

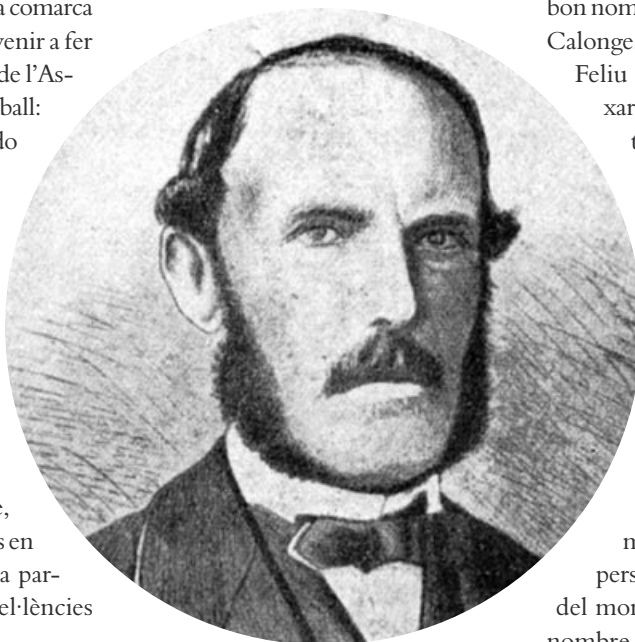
És significativa la visita (octubre-novembre de 1868) a la nostra comarca de dos personatges que van venir a fer propaganda de la república i de l'Associació Internacional del Treball: el socialista espanyol Fernando Garrido i el francès Elie Reclus, relacionat amb Marx i amic de Bakunin. També ho és que el setmanari *El Faro Bisbalense* publicqués, en aquells dies, la famosa carta que l'escriptor Victor Hugo va adreçar, des del seu exili d'Anglaterra, al general Prim, un dels artífexs de la Revolució de Setembre, recomanant-li que no caigués en els paranys de la monarquia parlamentària i lloant-li les excel·lències del federalisme republicà.

El pes i la força del moviment republicà i obrer resten reflectits en el resultat de les eleccions de 1869, amb sufragi universal masculí i un alt percentatge de participació. A tot el districte electoral de la Bisbal, que abastava bona part del Baix Empordà, els federals doblaren el nombre de vots obtinguts pels partits monàrquics (liberals i carlins). Tanmateix el descontentament en els dirigents i entre les files republicanes era notori. El Sexenni Democràtic que va seguir a la Revolució de Setembre va decebre amplis sectors que havien participat en la revolta fent costat a l'exèrcit. No s'havien aplicat les reformes projectades i

es tenia notícia que les Corts, amb el suport dels alts caps de l'exèrcit, preparaven una Constitució monarquicoliberal i centralista.

Una manifestació a Girona. L'agitació entre els sectors populars, ben representats pel partit federal, es feia sentir d'una manera pacífica per mitjà de manifestacions, mítings i propaganda escrita. La celebració més sonada va ser una gran manifestació a Girona, el 6 de desembre de 1868. Per acudir-hi, prèviament els federals es concentraren a les viles caps de comarca la vigília d'aquella diada. A la Bisbal, per exemple, la nit abans hi acudí un bon nombre de gent de Verges, Begur, Calonge, Palamós, Palafrugell i Sant Feliu de Guíxols, per tal de marxar l'endemà de matinada, juntament amb els bisbalencs, cap a Girona a fi de reunir-se amb els coreligionaris d'altres comarques. A la carretera, la corrua de carros, tartanes i gent a peu, amb banderes i pancartes, dirigint-se a la ciutat escollida per manifestar-se, va ser ja tota una exhibició de força!

Aquell dia s'aplegà una multitud de més de dotze mil persones a Girona. Les cròniques del moment diuen que hi havia un nombre considerable de dones que

Pere Caymó, de Sant Feliu de Guíxols, que va presidir la Junta del districte de la Bisbal a la revolta republicana del 6 d'octubre de 1869

FONT: *Un segle de vida bisbalenca*, de Pere Lloberas.

cridaven: «fora les quintes», «no més matrícules de mar» i «a baix la tirania». Hi van participar, també, algunes cobles de músics i corals de joves que accentuaren el caràcter pacífic i festiu, alhora que patriòtic, d'aquella jornada, la qual tots els pronòstics ja havien assenyalat que seria una demostració del seny de la laboriosa i honrada classe obrera que desfilaria amb ordre, serenitat, entusiasme i fraternitat.

Durant la marxa pels carrers gironins la multitud va poder escoltar els parlaments de diversos oradors, els quals expressaren el seu rebuig inqüestionable al derrocat règim d'Isabel II, les bondats i la conveniència de la república federal i els afanys de constru-

ir un estat modern basat en la lliure federació fraternal entre individus, municipis i nacionalitats.

Quatre mil republicans a la Bisbal.

L'èxit de la concentració de Girona era ben recent quan el partit federal en va convocar una altra a la Bisbal amb assistència de gent de Girona, Figueres, Cassà de la Selva, Llagostera, Vidreres i l'Escala i els de la mateixa comarca: Verges, Sant Feliu de Guíxols, Palafrugell, Pals, Calonge, Palamós, Begur, Vulpellac i Peratallada.

En aquell 28 de març del 1869, diada freda i ennuvolada, a la Bisbal, s'hi ajuntaren més de quatre mil republicans. A la plaça Nova es féu un

míting amb els oradors vinguts de Barcelona: Litran, que va parlar en castellà, i Lassarte, que ho va fer en català. Es va acabar a la una del migdia, amb enardits bravis i visques a la República, quan començava a nevar. Aquell dia va caure una gran nevada. Ja ens podem imaginar els entrebancs dels que tornaven cap a Cassà i Girona o els de Calonge i Sant Feliu transitant per camins de muntanya i pel coll de la Ganga o els inconvenients que tindrien els de Palafrugell i Palamós en passar pels revolts de Torrent; tothom abrigassat, a peu o amb carro, carregats amb els estendards, els músics amb els instruments, les dones amb els cistells del menjar... ☘

El combat del 6 d'octubre de 1869 entre els republicans i les tropes del Govern, conegut a la comarca com el Foc de la Bisbal // FONT: Dibuix del natural de Tomàs Padró, publicat a *Monarquía sin monarca* d'A. Altadill. 1870.